

Nr 579

Av herr Nordgren m. fl., om rätt för rörelseidkare till skattefri avsättning till riskkonto.

(Lika lydande med motion nr 480 i Första kammaren)

Den svenska skattelagstiftningen bygger i stort sett på principen om beskattningsårets slutenhet. Till beskattning upptages på beskattningsåret belöpande intäkter med avdrag för på samma tidsperiod belöpande omkostnader. Genom skattereglernas utformning har emellertid främst rörelseidkarna beretts långtgående möjligheter till förtäckt resultatutjämning. I syfte att åstadkomma en utjämning av skattemässiga vinster och förluster mellan olika år kan dessa skattskyldiga som bekant vidtaga olika vinstreglerande dispositioner, exempelvis avskrivningar å maskiner och inventarier, nedskrivning å inneliggande lager samt, för vissa skattskyldiga, avsättning till olika fonder.

Efter förslag av 1957 års skatteutredning har under senare år dessutom tillkommit rätt till viss öppen förlustutjämning, innebärande att ett underskott under ett verksamhetsår får utnyttjas såsom förlustavdrag vid taxering för något av de följande sex åren. Rätten att under samma beskattningsår avräkna underskott av verksamhet mot överskott av annan verksamhet är en annan form av öppen resultatutjämning, som dock har betydelse endast för ett relativt begränsat antal skattskyldiga.

För flertalet rörelseidkare är de olika möjligheterna till förtäckt resultatutjämning av väsentligt större betydelse än de ännu förhållandevis begränsade möjligheterna till öppen resultatutjämning (förlustutjämning). Genom dessa förstnämnda möjligheter kan rörelseidkarna nämligen i viss utsträckning balansera vinstmedel från ett gynnsamt verksamhetsår till ett senare, mindre gynnsamt verksamhetsår. Utnyttjande av rätten till öppen förlustutjämning å andra sidan förutsätter emellertid att företaget »överlever» det förlustbringande verksamhetsåret, eftersom balanseringen här sker mot avkastningen från *senare* verksamhetsår. Utvecklingen inom näringslivet har under senare år medfört minskade vinstmarginaler för företagen inom så gott som alla branscher. Orsakerna härtill är främst den allt kraftigare konkurrensen, stigande sociala kostnader för den anställda arbetskraften etc. Härigenom har självfallet företagens möjligheter att »överleva» ett förlustbringande verksamhetsår minskat.

Förlust- och resultatutjämnings problematik behandlades ingående i ovannämnda skatteutrednings betänkande. Kommittén framhöll bl. a. (sid. 160):

Genom en vidgad möjlighet till utjämnung — och främst genom en öppen sådan, vilken i motsats till den s. k. förtäckta resultatutjämnungen i realiteten icke blir förbehållen skattskyldiga med speciella möjligheter att utnyttja densamma — skapas förutsättningar för en ökad skatterättvisa. Uppenbarligen saknas principiellt anledning att av en skattskyldig uttaga större skatt än som svarar mot hans inkomstförhållanden sådana de framträder under en längre tidsperiod än det enstaka beskattningsåret. Skattekraften ökar inte för det att inkomstutfallet under åren är ojämnt; snarare har man att räkna med motsatsen. Att likväl uttaga högre skatt än vad som sker vid en mera stabil inkomstnivå måste därför betecknas såsom oriktigt.

Såsom tidigare anförts kan rätten att under påföljande beskattningsår göra avdrag för förlustbringande verksamhet under ett verksamhetsår enbart utnyttjas under förutsättning att företagets verksamhet kan upprätthållas. Genom att den nuvarande rätten till förlustavdrag avser en oviss framtid, är det uppenbart, att bristande skatterättvisa i föreliggande avseende främst drabbar de rörelseidkare som endast i begränsad utsträckning kan utnyttja möjligheterna till förtäckt resultatutjämnung. Genom den förtäckta resultatutjämnungen har nämligen ett företag möjlighet att i förväg bygga upp en reserv, vilken senare kan tagas i anspråk under ett verksamhetsår med dåligt resultat. Bland de rörelseidkare som normalt saknar mera betydande avskrivningsobjekt kan nämnas frisörer, målare och installatörer av skilda slag. På grund av verksamhetens art har dessa företag mycket små lager samtidigt som inventarieutrustningen är obetydlig. Av denna anledning synes det väl motiverat att främst för berörda företagskategorier införa någon form av öppen resultatutjämnung. Med hänsyn till kravet på skatterättvisa bör denna vidare ha formen av »förlustöverföring bakåt i tiden». För närvarande förekommer rätt till förlustöverföring bakåt i tiden i egentlig mening endast i form av vissa skattskyldigas rätt till avsättningar till s. k. skogskonton. I överensstämmelse härmed synes därför en rättighet att göra skattefria avsättningar till liknande konton, exempelvis kallade »riskkonton», vara en lämplig form av öppen resultatutjämnung för rörelseidkare som endast i obetydlig eller begränsad utsträckning kan utnyttja möjligheterna till förtäckt resultatutjämnung. Härigenom skulle en mängd mindre företag inom olika branscher få möjligheter att stabilisera sin verksamhet. Den föreslagna rätten att göra avsättningar till ett konto är emellertid icke lika fördelaktig som möjligheterna till förtäckt resultatutjämnung; i sistnämnda fall kan avsättningarna bibehållas i företaget som arbetande kapital. Rätten att avsätta medel till särskilt riskkonto skulle emellertid bidra till att utjämna nu förekommande orättvisor i beskattningen. Genom att den förtäckta resultatutjämnungen även fortsättningsvis skulle utgöra den mest fördelaktiga formen, torde avsättningsrätten dock

kunna utsträckas till företag inom alla branscher, vilket också kan motiveras av att avskrivningsmöjligheterna varierar betydligt också mellan företag inom en och samma bransch. Vidare bör framhållas att den föreslagna avsättningsrätten icke är avsedd att ersätta den nuvarande rätten att göra förlustavdrag framåt i tiden; båda avdragsformerna bör kunna utnyttjas i skilda sammanhang och därigenom komplettera varandra.

Skattefria avsättningar till riskkonto bör medges för belopp som står i viss fastställd relation till rörelseomsättningarnas storlek. Skattebefrielsen bör vidare begränsas till att gälla endast under ett visst antal år, under vilken tid de insatta medlen får användas för att förbättra det ekonomiska resultatet av mindre gynnsamma verksamhetsår. I syfte att eliminera olägenheterna därigenom att ett begränsat antal skattskyldiga beredes möjligheter till progressionsutjämnande dispositioner bör bestämmelserna utformas så att ianspråktagande av de avsatta medlen får ske endast efter tillstånd av länsstyrelsen eller annan lämplig myndighet. Eftersom de avsatta medlen återförs till beskattning efter periodens förlopp, kan fonden icke utnyttjas för andra ändamål än det ursprungligen avsedda.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning angående möjligheterna att medge rörelseidkare rätt till skattefria avsättningar till särskilt riskkonto i enlighet med de allmänna riktlinjer som ovan angivits.

Stockholm den 27 januari 1965

Hans Nordgren

Jöns Nilsson

Per Petersson

i Bästekille

Lennart Stiernstedt

Erik Magnusson

i Tumhult

Nr 580

Av herrar Nordgren och Petersson, om rätt till avdrag vid beskattningen för kostnader för deklaration.

(Lika lydande med motion nr 477 i Första kammaren)

Stockholm den 27 januari 1965

Hans Nordgren

Per Petersson
